ଭି.ଏସ୍. ଚରତି

ବନାମ

ହୁସେନ୍ ନୁ ଜମାଦାର (ମୃତ) ଉତ୍ତରାଧିକାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା

18 ନଭେମ୍ବର 1998

[ଶ୍ରୀମତୀ ସୁଜାତା ଭି. ମନୋହର ଏବଂ ଜି. ବି. ପଟ୍ଟନାୟକ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟ]

ବମ୍ବେ ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ୱ ଏବଂ କୃଷି ଜମି ଅଧିନିୟମ, 1948 : ଧାରା 31(1), 32-F(1A), 43-1A, 43-1B ଏବଂ 43-1E - ପରିସର - ଅଧ୍ୟାୟ III-A (ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ଅଧିନିୟମ 39/1964 ଦ୍ୱାରା ସନ୍ନିବେଶିତ) - ପ୍ରଭାବ ।

ବମ୍ବେ ଜୋତ ଏକତ୍ରୀକରଣ ଏବଂ ବିଭାଜନ ନିବାରଣ ଅଧିନିୟମ, 1947:

ଜମି ମାଲିକ, ସଶସ୍ତ୍ର ବାହିନୀର ଜଣେ ସଦସ୍ୟ – ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ୱ ସମାପ୍ତ କରିବାର ଅଧିକାର – ଅପିଲକାରୀ – ଜମି ମାଲିକ, ଜଣେ ନାବାଳକ, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଚାଷ ପାଇଁ ଧାରା 29 ସହିତ ଧାରା 31 (1) ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ -ଆବେଦନ ଖାରଜ – ଫଳସ୍ୱରୂପ ଉତ୍ତରଦାତା ଜଣେ ବିବେଚିତ କ୍ରେତା ହୋଇଗଲେ – କ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ପାଇଁ ରୟତ ଦ୍ୱାରା ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହ୍ରାସ ପାଇଲା – କାରଣ ଅପିଲକାରୀ ଜମି ମାଲିକ ନାବାଳକ ରୟତ ହୋଇଥିବାରୁ କିଣିପାରିବେ ନାହିଁ – ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କର ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ରୟତ ଦ୍ୱାରା ଆପତ୍ତି କରାଯାଇ ନାହିଁ – ଇତି ମଧ୍ୟରେ 1947 ଅଧିନିୟମରେ III-A ଅଧ୍ୟାୟକୁ ସାମିଲ କରାଯାଇଛି – ଧାରା 43-IB ସଶସ୍ତ୍ର ବାହିନୀର ସଦସ୍ୟ ଏବଂ ପୂର୍ବତନ ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କ ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ୱକୁ ସମାପ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ସୁବିଧା ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲା - ଅପିଲକାରୀ, ଯିଏ ସାବାଳକ ହେବା ପରେ ସଶସ୍ତ୍ର ବାହିନୀରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ, ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ୱକୁ ସମାପ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ନୋଟିସ ଦେଇଥିଲେ – ଜମି ମାଲିକଙ୍କ ଆବେଦନ ଏସ୍. ଡି. ଓ. ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ ଆୟୁକ୍ତ ଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥିତ ହୋଇଥିଲା – ରୟତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଗତ ରିଟ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ ହୋଇଛି – ଜମି ମାଲିକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅପିଲ ଆଗତ କରାଯାଇଛି – ଦର୍ଶାଯାଇଛି : ଧାରା 43-IB ଅଧିନିୟମର ପୂର୍ବ ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରେ – ଯଦି କ୍ରେତା ଭାବରେ ରୟତଙ୍କ ଅଧିକାର ଦାନା ବାନ୍ଧିନାହିଁ, ତେବେ ସଶସ୍ତ୍ର ବାହିନୀରେ ଥିବା ଜମି ମାଲିକ ଅଧ୍ୟାୟ III-AA ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ସୁବିଧା ଦାବି କରିପାରିବେ । ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ, ଧାରା 32-G କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରାଯିବା ପରେ, କ୍ରେତା ଭାବେ ଉତ୍ତରଦାତା - ରୟତଙ୍କ ଅଧିକାର ଦାନା ବାନ୍ଧିନାହିଁ – ସଂଶୋଧନ ଅଧିନିୟମ, 1964 ଦ୍ୱାରା ଅଧ୍ୟାୟ 3-A ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରିବାର ମୂଳ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ସେହି ଜମି ମାଲିକମାନଙ୍କୁ ଅତିରିକ୍ତ ସୁବିଧା ପ୍ରଦାନ କରିବା ଯେଉଁମାନେ ସଶସ୍ତ୍ର ବାହିନୀର ସଦସ୍ୟ ଅଟନ୍ତି – ଧାରା 32-G ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପ୍ରତ୍ୟାହାର ହୋଇଥିବାରୁ ଅପିଲକାରୀ ଅଧ୍ୟାୟ III-AA ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କର ଅଧିକାର ହରାଇ ନଥିଲେ, ଏବଂ ରୟତ କେବଳ ଜଣେ ବିବେଚିତ କ୍ରେତା ଭାବରେ ରହିଥିଲେ ଏବଂ ଧାରା 43-IE ଅନୁଯାୟୀ ବିଚାର କରାଯାଇଥିବା ପରି ତାଙ୍କୁ କ୍ରେତା କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ – ଧାରା 43-IE ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନକୁ ବାରଣ କରାଯାଇଛି ବୋଲି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ଉପସଂହାର ପହଞ୍ଚିବା ଠିକ ନଥିଲା ।

ରାୟ – ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆପତ୍ତି କରାଯାଇନାହିଁ – ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଏବଂ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ହୋଇଥାଏ – ଏକ ନିଷ୍ପତ୍ତି, କାଳେ ଭୁଲ ହୋଇପାରେ ବୋଲି, ତାହା ପରେ ଅସିଦ୍ଧ ହେବ ନାହିଁ – ଏହା ପକ୍ଷଗୁଡ଼ିକୁ ବାନ୍ଧି ରଖିବା ଜାରି ରଖିବ ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହାକୁ ରଦ୍ଦ କରାଯାଇନାହିଁ – ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ କ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଆଦେଶକୁ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇ ନଥିଲା – ତେଣୁ ଏହାର ପ୍ରଭାବକୁ ଅଣଦେଖା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଭୀମରାଓ ତାତୋବା ସାୱନ୍ତ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ ବନାମ ହେରମ୍ବ ଅନନ୍ତ ପଟବର୍ଦ୍ଧନ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ, AIR (1986) Bombay 408, **ଅନୁମୋଦିତ ।**

ନାଗୋ ଦତ୍ତୁ ମହାଜନ ବନାମ ଶ୍ରୀମତୀ ଯଶୋଦାବାଈ ହୁନା ମହାଜନ, **(1976) 78 BLR 427, ଉଦ୍ଧୃତ**

ଦେୱାନୀ ଅପିଲ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର : ଦେୱାନୀ ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 1874/1984

ବମ୍ବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏସ୍.ସି.ଏ. ସଂଖ୍ୟା 4762/1976ରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ତା.8.10.90ରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ

ଅପିଲକାରୀ ପାଇଁ ଏସ୍. ଭି. ଦେଶପାଣ୍ଡେ, ପ୍ରମିତ ସକ୍ସେନା ଏବଂ ସୁହାସ ।

ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ପାଇଁ ପି. ଆର୍. ରାମାସେଶ ଏବଂ ସୁଶ୍ରୀ ପ୍ରମିଳା ଚୌଧୁରୀ ।

ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ନିମ୍ନଲିଖିତ ଆଦେଶ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା :

ଅପିଲକାରୀ ହେଉଛନ୍ତି ଜମି ମାଲିକ । ସେ ଦାବି କରିଛନ୍ତି ଯେ, 1956 ମସିହାରେ ସେ ସଦସ୍ୟ ଥିବା ଯୌଥ ପରିବାରରେ ହୋଇଥିବା ବିଭାଜନରେ, ଗଡ଼ହିଙ୍ଗଲାଜ ତାଲୁକାର କୁଡନୁର ଗ୍ରାମର ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ ସର୍ବେକ୍ଷଣ ସଂଖ୍ୟା 8 ରୁ 1 ଏକର 19 ଗୁଣ୍ଠ ପରିମିତ ଏକ ଅଞ୍ଚଳ ତାଙ୍କ ଅଂଶକୁ ଆସିଥିଲା । ଏହି ଜମି ହେଉଛି କୃଷି ଜମି, ଯାହାର ମୂଳ ଉତ୍ତରଦାତା ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ସମୟରେ ଜଣେ ରୟତ ଥିଲେ ।

ବମ୍ବେ ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ୱ ଏବଂ କୃଷି ଜମି ଅଧିନିୟମ, 1948 କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା ପରେ, ଅପିଲକାରୀ ଉକ୍ତ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 31(1) ସହିତ ପଠିତ ଧାରା 29 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ଯେ, ତାଙ୍କୁ ପ୍ରକୃତ ଭାବରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଚାଷ ପାଇଁ ଜମି ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ଯଦିଓ ଆବେଦନ ସମୟରେ ଅପିଲକାରୀ ଜଣେ ନାବାଳକ ଥିଲେ, ସେ ଧାରା 31 (1) ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କ ଅଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ବାଛିଥିଲେ । ଏହି ଆବେଦନକୁ ଶେଷରେ ମାମଲତଦାର 29.5.1957ରେ ଏହି ଆଧାରରେ ଖାରଜ କରି ଦେଇଥିଲେ ଯେ, ଧାରା 31-B ଅନୁଯାୟୀ, ଯଦି ଏପରି ସମାପ୍ତି ବମ୍ବେ ଜୋତ ଏକତ୍ରୀକରଣ ଏବଂ ବିଭାଜନ ନିବାରଣ ଅଧିନିୟମ, 1947ର ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଉଲ୍ଲଂଘନ କରେ, ତେବେ ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ୱ ସମାପନ ବିରୁଦ୍ଧରେ ନିଷେଧାଦେଶ ଅଛି । ତେଣୁ, ଧାରା 32(1)ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଧାରା 31(1) ଅନୁଯାୟୀ ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ଆବେଦନ ଖାରଜ ହେବା ଦ୍ୱାରା, ଉତ୍ତରଦାତା ସ୍ଥଗିତ ତାରିଖ 29.5.1957 ରେ ଉକ୍ତ ଜମିର ଜଣେ କ୍ରେତା ହୋଇଗଲେ, ପରବର୍ତ୍ତୀ ତାରିଖ ହେଉଛି ସେହି ତାରିଖ ଯେଉଁଥିରେ ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ଆବେଦନ ଖାରଜ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଏହାପରେ କ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ଧାରା 32-G ଅଧୀନରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା । ତେବେ କୃଷି ଜମି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଦ୍ୱାରା 31.5.1961 ରେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ଏହି ଆଧାରରେ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରି ନିଆଯାଇଥିଲା ଯେ ଅପିଲକାରୀ ସେତେବେଳେ ନାବାଳକ ଥିଲେ ଏବଂ ରୟତ ଜମି କିଣିପାରିବେ ନାହିଁ । ତା.31.5.1961ରିଖର ନ୍ୟାୟାଧିକରଣର ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଆପତ୍ତି କରିବାକୁ ରୟତ କୌଣସି ପଦକ୍ଷେପ ନେଇନଥିଲେ ।

ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ଅଧିନିୟମ 39/1964 ଦ୍ୱାରା, 20.10.1964ରେ ସଶସ୍ତ୍ର ବାହିନୀର ସଦସ୍ୟ ଏବଂ ପୂର୍ବତନ ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କୁ କିଛି ସୁବିଧା ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ଉକ୍ତ ଅଧିନିୟମରେ ଅଧ୍ୟାୟ III-AA ଯୋଡାଯାଇଥିଲା । ଏହି ଅଧ୍ୟାୟ ଅନୁଯାୟୀ, ଧାରା 43-1B, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ ମଧ୍ୟରେ, ବ୍ୟବସ୍ଥା କରେ ଯେ ଉକ୍ତ ସଂଶୋଧନ ଅଧିନିୟମ ଆରମ୍ଭ ହେବା ପରେ ଯେକୌଣସି ସମୟରେ ଜଣେ ଜମି ମାଲିକଙ୍କ ପାଇଁ ଯେକୌଣସି ଜମିର ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ୱ ସମାପ୍ତ କରିବା ଏବଂ ତାହାର ଦଖଲ ହାସଲ କରିବା ଆଇନସମ୍ମତ ହେବ, କିନ୍ତୁ ଏପରି ଜମିର ପରିମାଣ ଯାହା ମୋଟ ଜମିକୁ ସର୍ବାଧିକ ସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ହେବ । ଧାରା 43-18ର ଉପ-ଧାରା (4) ଅନୁଯାୟୀ, ବମ୍ବେ ଜୋତ ଏକତ୍ରୀକରଣ ଏବଂ ବିଭାଜନ ନିବାରଣ ଅଧିନିୟମ, 1947ରେ ଥିବା କୌଣସି ବିଷୟ ଏହି ଅଧ୍ୟାୟ ଅନୁଯାୟୀ ଯେକୌଣସି ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ୱ ଅଧିକାରର ସମାପ୍ତିକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିବ ନାହିଁ । ଏହି ଅଧ୍ୟାୟର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ "ଜମି ମାଲିକ"କୁ ଧାରା 43-1A ରେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଭାବରେ ପରିଭାଷିତ କରାଯାଇଛି ଯିଏ ସଶସ୍ତ୍ର ବାହିନୀର ଜଣେ ସେବାକାରୀ ସଦସ୍ୟ ଅଟନ୍ତି କିମ୍ବା ହେବା ସମାପ୍ତ କରିଦେଇଛନ୍ତି । ଏହି ମାମଲାର ଅପିଲକାରୀ 7.11.1965 ରେ ସାବଳକତ୍ୱ ହାସଲ କରିବା ପରେ 20.11.1965ରେ ସଶସ୍ତ୍ର ବାହିନୀରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ସେ 11.4.1972 ରେ, ଧାରା 43-1B(2) ଅନୁଯାୟୀ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ୱ ସମାପ୍ତ କରିବାକୁ ଏକ ନୋଟିସ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ହୋଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନରେ, ତାଙ୍କ ଆବେଦନକୁ ଉପ-ଖଣ୍ଡୀୟ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 31.3.1975 ରେ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଏହି ଆଦେଶରୁ ଅତିରିକ୍ତ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ନିକଟରେ କରାଯାଇଥିବା ଏକ ଅପିଲ 25.4.1976ରେ ଖାରଜ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା ପରେ ଉତ୍ତରଦାତା-ରୟତ ଏକ ରିଟ ଆବେଦନ ମାଧ୍ୟମରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ଯାଇଥିଲେ ଯାହା ତା.8.10.1980ରିଖର ଆକ୍ଷେପିତ ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି । ତେଣୁ, ବର୍ତ୍ତମାନର ଅପିଲ ।

ବିଚାର କରିବା ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିବା ଛୋଟ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି ଯେ, 29.5.1967ରେ ଧାରା 31(1)) ଅନୁଯାୟୀ ଅପିଲକାରୀ-ଜମି ମାଲିକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ମୂଳ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରାଯିବା ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ, ଅଧ୍ୟାୟ III-AA ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ସୁବିଧା ଉଠାଇବା ପାଇଁ ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଖୋଲା ଥିଲା କି ନାହିଁ । ଧାରା 43-1B ଅନୁଯାୟୀ, ଏହା ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି ଯେ, ଏହି ଅଧିନିୟମର ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଯେକୌଣସି ବିଷୟ ଥିବାବେଳେ, କିନ୍ତୁ ଏହି ଧାରା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ, ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ୱ ଏବଂ କୃଷି ଜମି (ସଂଶୋଧନ) ଅଧିନିୟମ, 1964 ଆରମ୍ଭ ହେବା ପରେ ଯେକୌଣସି ସମୟରେ ଜଣେ ଜମି ମାଲିକ(ସଶସ୍ତ୍ର ବାହିନୀର ସଦସ୍ୟ କିମ୍ବା ପୂର୍ବତନ ସଦସ୍ୟ) ପାଇଁ ଯେକୌଣସି ଜମିର ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ୱ ସମାପ୍ତ କରିବା ଏବଂ ଧାରା ଅନୁଯାୟୀ ତାହାର ଦଖଲ ହାସଲ କରିବା ଆଇନସମ୍ମତ ହେବ । ତେଣୁ ଧାରା 43-1B ଉକ୍ତ ଆଇନର ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରିଥାଏ । ଧାରା 43-IE, ଯାହା ଅଧ୍ୟାୟ III-AA ର ଏକ ଅଂଶ ଗଠନ କରେ, ତାହା ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଛି :

"ଧାରା 43-IE:ଏହି ଅଧ୍ୟାୟର କୌଣସି ବିଷୟ ଜମି ସମ୍ପର୍କରେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହେବ ନାହିଁ, ଯାହା ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ୱ ଏବଂ କୃଷି ଜମି (ସଂଶୋଧନ) ଅଧିନିୟମ, 1964 ଆରମ୍ଭ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଅଧ୍ୟାୟ III ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଯେକୌଣସି ରୟତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କ୍ରୟ କରାଯାଇଛି । "

ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ଅନୁଯାୟୀ, ଧାରା 43-IE କେବଳ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବ ଯେଉଁଠାରେ ରାୟତଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ରୟ ଅଛି । ଏହା କେବଳ ଜଣେ କ୍ରେତା ବୋଲି ମନେକରାଯାଉଥିବା ରୟତ କିନ୍ତୁ ଯାହାଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ଧାରା 32G ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ସମାପ୍ତ ହୋଇନାହିଁ, ତାଙ୍କୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଅପିଲକାରୀ ଯୁକ୍ତି ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ, ସଶସ୍ତ୍ର ବାହିନୀର ସଦସ୍ୟ ଭାବରେ ସେ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କର ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ୱ ସମାପ୍ତ କରିବା ଏବଂ ଉକ୍ତ ଜମିର ଦଖଲ ପାଇବା ପାଇଁ ଅଧ୍ୟାୟ III-AA ଏବଂ ଏହାର ଏକ ଅଂଶ ଭାବରେ ଧାରା 43-1Bର ସୁବିଧା ପାଇପାରିବେ । ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଅନୁଯାୟୀ, ଧାରା 43-IE ତାଙ୍କୁ ଅଧ୍ୟାୟ III-AA ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିରୁଦ୍ଧରେ ସୁରକ୍ଷା ଦେବ କାରଣ ସେ 29.5.1957 ରେ ଜଣେ ବିବେଚିତ କ୍ରେତା ହୋଇଛନ୍ତି ।

AIR (1986) Bombay 408 ରେ ବିବୃତ ଭୀମରାଓ ତାତୋବା ସାୱନ୍ତ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ ବନାମ ହେରାମ୍ବ ଅନନ୍ତ ପଟୱର୍ଦ୍ଧନ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ମାମଲାରେ ବମ୍ବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକ ଖଣ୍ଡପୀଠ ସମ୍ମୁଖରେ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗ ବିଚାର ପାଇଁ ଆସିଥିଲା । ଅଧ୍ୟାୟ III-AA ର ଯୋଜନାକୁ ବିଚାର କରିବା ସମୟରେ, ବମ୍ବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଥିଲେ ଯେ, ଧାରା 43-1E କେବଳ ସେତେବେଳେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବ ଯଦି ଅଧ୍ୟାୟ III ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ରୟତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜମିର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ରୟ ହୋଇଥିବ । ସେହି ଧାରା ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ସମୟରେ, "ବିବେଚିତ କ୍ରୟ"ର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଏହାର ପ୍ରଭାବହୀନତାକୁ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବା ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ । ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କଥା ହେଉଛି ଯେ ଅଧ୍ୟାୟ III ଅନୁଯାୟୀ ରୟତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜମି କ୍ରୟରୁ ପ୍ରବାହିତ ନ୍ୟସ୍ତ ଅଧିକାରକୁ ବାଧା ଦିଆଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଯଦି କ୍ରେତା ଭାବରେ ରୟତ ଅଧିକାର ଦାନା ବାନ୍ଧିନାହିଁ, ସଶସ୍ତ୍ର ବାହିନୀର ଅଂଶ ଥିବା ଜମି ମାଲିକ III-AA ଅଧ୍ୟାୟର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ସୁବିଧା ଦାବି କରିପାରିବେ । ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ, ଯେହେତୁ ଧାରା 32G କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରାଯାଇଥିଲା, ଜଣେ କ୍ରେତା ଭାବରେ ଉତ୍ତରଦାତା-ରୟତଙ୍କ ଅଧିକାର ଦାନା ବାନ୍ଧିନାହିଁ । 1964ର ସଂଶୋଧନ ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱାରା ଅଧ୍ୟାୟ III-AA ପ୍ରଚଳନର ମୂଳ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ସଶସ୍ତ୍ର ବାହିନୀର ସଦସ୍ୟ ଥିବା ଜମି ମାଲିକମାନଙ୍କୁ ଅତିରିକ୍ତ ସୁବିଧା ପ୍ରଦାନ କରିବା । ଅଧ୍ୟାୟ III-AA ସମ୍ପର୍କରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ନିମ୍ନମତେ ମତ ଦେଇଛନ୍ତି:

"ଯଦି ଆମେ ଶ୍ରୀ ଭୋନସାଲେଙ୍କ ଏହି ଯୁକ୍ତିକୁ ଗ୍ରହଣ କରୁ ଯେ, ଅଧ୍ୟାୟ III ଅନୁଯାୟୀ ଜଣେ ରୟତ ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ କ୍ରେତା ହେବେ, କେବଳ ଯେଉଁଠାରେ ଧାରା 32G(3) କିମ୍ବା ଧାରା 32F ଅନୁଯାୟୀ କ୍ରୟ ପ୍ରଭାବହୀନ ହୋଇଯାଇଛି, ସେପରିସ୍ଥଳେ ଏହି ସମସ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନିଷ୍କ୍ରିୟ ହେବ । "ଏହା ଟିପ୍ପଣୀ ଦେବା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଯେ ଏହି ଦୁଇଟି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଯେଉଁଠାରେ କ୍ରୟ ପ୍ରଭାବହୀନ ହୋଇଯାଇଛି, ଜମି ମାଲିକ ହିଁ ଜମିର ଅଧିକାର ପାଇବା ପାଇଁ ପ୍ରଥମ ପସନ୍ଦ ଅଟନ୍ତି । ଏହି ଅଧିକାର ଜମି ମାଲିକଙ୍କୁ ଧାରା 32P ଅଧୀନରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି । ଯାହା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ତାହା ହେଉଛି ଯେ, ସେହି ଧାରା ଅନୁଯାୟୀ ଜମି ମାଲିକ, ସେ ସଶସ୍ତ୍ର ବାହିନୀର ସଦସ୍ୟ ହୁଅନ୍ତୁ କି ନ ହୁଅନ୍ତୁ, ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ ପସନ୍ଦ

ପାଇବାର ହକଦାର । ତେଣୁ ଏହାର ଅର୍ଥ ହେବ ଯେ, ଯଦି ଆମେ ଏକ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଲିପିବଦ୍ଧ କରୁ ଯେ ବିଧି ପୁସ୍ତକରେ ଅଧ୍ୟାୟ III-AA ପ୍ରଚଳନ ପୂର୍ବରୁ ରୟତଙ୍କୁ ଧାରା 32G(3) ଏବଂ 32Fଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ଆବୃତ ଦୁଇଟି ଆକସ୍ମିକ ପରିସ୍ଥିତି ବ୍ୟତୀତ ମାଲିକ ହେବା ଉଚିତ, ତେବେ ଅଧ୍ୟାୟ III-AA ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ସଶସ୍ତ୍ର ବାହିନୀର ଅଂଶ ଥିବା ଜମି ମାଲିକଙ୍କ ସୁବିଧା ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ଆମ ମତରେ, ଶ୍ରୀ ଭୋଁସଲେଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଧାରା 43-1E ଉପରେ ଯେଉଁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଇଛି, ତାହା ସଶସ୍ତ୍ର ବାହିନୀର ସଦସ୍ୟ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଜମି ମାଲିକମାନଙ୍କୁ ବିଧାନସଭା ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିବା ସମସ୍ତ ସୁବିଧାକୁ ଛଡ଼ାଇ ନେବ । *ଏହା ଧ୍ୟାନ ଦେବା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଯେ ଧାରା 43-1E 'ରୟତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କ୍ରୟ' ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରେ । ଏହା ଦେଖାଯାଉଛି ଯେ ବିଧାନସଭା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟମୂଳକ ଭାବରେ ଅଧ୍ୟାୟ III ଅନୁଯାୟୀ 'ରୟତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କ୍ରୟ କରାଯାଇଥିବା ବିବେଚିତ' ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର ନକରିବାକୁ ବାଛିଛି । 'ରୟତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କ୍ରୟ କରାଯାଇଥିବା' ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ଏପରି ଭାବରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଯେ, ସଶସ୍ତ୍ର ବାହିନୀର ଅଂଶ ଥିବା। ଜମି ମାଲିକମାନଙ୍କୁ ଅତିରିକ୍ତ ସୁବିଧା ଦେବା ପାଇଁ ବିଧାନସଭାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବ ।* ଯଦି ବିଧାନସଭା ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହୃତ ଭାଷା ପ୍ରତି କୌଣସି ହିଂସା ନ ଥାଏ ଏବଂ 'ରୟତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କ୍ରୟ କରାଯାଇଛି' ବାକ୍ୟାଂଶର ଅର୍ଥ 'ରୟତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କ୍ରୟ କରାଯିବାକୁ ବିବେଚିତ'କୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ନକରିବା ପାଇଁ ସଠିକ ଭାବରେ ବୁଝାଯାଇପାରିବ, ତେବେ ଏହା ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ ।" (ଆମ ଦ୍ୱାରା ରେଖାଙ୍କିତ)

ତେଣୁ, ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ, ଅପିଲକାରୀ ଅଧ୍ୟାୟ III-AA ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କର ଅଧିକାର ହରାଇ ନାହାଁନ୍ତି କାରଣ ଧାରା 32-G ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରି ନିଆଯାଇଥିଲା, ଏବଂ ରୟତ କେବଳ ଜଣେ ବିବେଚିତ କ୍ରେତା ରହିଥିଲେ ଏବଂ ଧାରା 43-1E ଅନୁଯାୟୀ ବିବେଚନା ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କୁ କ୍ରେତା କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହା ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି ଯେ, କୃଷି ଜମି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଧାରା 32-G ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିବାରେ ଠିକ ନଥିଲେ:ଏହାର 31.5.1961ର ଆଦେଶ ଆଇନ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଭଲ । ସେ (1976) 78 BLR 427ରେ ବିବୃତ *ନାଗୋ ଦତ୍ତୁ ମହାଜନ ବନାମ ଶ୍ରୀମତୀ ଯେଶୋଦାବାଇ ହୁନା ମହାଜନ* ମାମଲାରେ ବମ୍ବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥିଲେ ଯେଉଁଠାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଧାରା 31 ଅନୁଯାୟୀ ଜମି ମାଲିକମାନେ ପୁନଃ ଆରମ୍ଭର ଦୁଇଟି ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ପାଇବାକୁ ବିକଳ୍ପ ରଖିଛନ୍ତି, ଯଥା, ଧାରା 31 (1) କିମ୍ବା ଧାରା 31 (3) । କୌଣସି ଜମି ମାଲିକ ଉଭୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ସୁବିଧା ଉଠାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞ ଅଧିବକ୍ତା ଯୁକ୍ତି ଦେଖାଉଛନ୍ତି ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ, ଅପିଲକାରୀ ଧାରା 31 (1) ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କର ପସନ୍ଦ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ପରେ, ଧାରା 32G ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନରେ ଧାରା 31 (3) ଅନୁଯାୟୀ ନାବାଳକ ଭାବରେ ତାଙ୍କର ଅକ୍ଷମତା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରିପାରି ନ ଥାନ୍ତେ । କୃଷି ଜମି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ 31.5.1961ର ଆଦେଶ, ତଥାପି, ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆପତ୍ତି କରାଯାଇ ନଥିଲା । 31.5.1961 ର ଆଦେଶ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ହୋଇଛି ଏବଂ ଅପିଲକାରୀ ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କୃଷି ଜମି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଉଭୟ ପକ୍ଷଙ୍କ ପାଇଁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଅଟେ । କୌଣସି ଏକ ନିର୍ଣ୍ଣୟ

କେବଳ ଭୁଲ ବୋଲି ଅସିଦ୍ଧ ହେବ ନାହିଁ । ଯଦି ଏହାକୁ ରଦ୍ଦ କରାଯାଇ ନଥାଏ, ତେବେ ଏହା ପକ୍ଷଗୁଡ଼ିକୁ ବାନ୍ଧି ରଖିବ । ତେଣୁ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଉପରେ 31.5.1961ର ନିର୍ଣ୍ଣୟର ପ୍ରଭାବକୁ ଅଣଦେଖା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ, ଧାରା 32G ଅଧୀନରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରାଯିବା କାରଣରୁ ରୟତ ତାଙ୍କ କ୍ରୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିପାରିନଥିଲେ, ତେଣୁ ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯୁକ୍ତି କରିପାରିବେ ନାହିଁ ଯେ ଏହି ନିର୍ଣ୍ଣୟର କୌଣସି ଆଇନଗତ ପ୍ରଭାବ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଧାରା 32G ଅଧୀନରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବା ଉଚିତ ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଜଣେ କ୍ରେତା ଭାବରେ ଦେଖିବା ଉଚିତ ।

ଅପିଲକାରୀ ଧାରା 32F(1A) ପ୍ରତି ମଧ୍ୟ ଆମର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିଛନ୍ତି ଯାହା ଅନୁଯାୟୀ, ଯଦି ଜଣେ ନାବାଳକ ଜମି ମାଲିକଙ୍କଠାରୁ ଜମି ଧାରଣ କରିଥିବା ରୟତଙ୍କୁ ବମ୍ବେ ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ୱ ଏବଂ କୃଷି ଜମି ସଂଶୋଧନ ଅଧିନିୟମ, 1969 ଆରମ୍ଭ ହେବା ସମୟରେ ସୂଚନା ଦିଆଯାଇ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଏପରି ଆରମ୍ଭ ହେବା ସମୟରେ ଜମିର ଦଖଲରେ ଥିବାରୁ, ଉପ-ଧାରା (1) ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଅଧିକାର ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ, ତେବେ ସେ ଅଧିନିୟମ ଆରମ୍ଭ ହେବାର ଦୁଇ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଜମି ମାଲିକ ଏବଂ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କୁ ଏପରି ସୂଚନା ଦେଇପାରିବେ । ତେଣୁ, ରୟତଙ୍କୁ 1969ର ସଂଶୋଧନ ଅଧିନିୟମ ଆରମ୍ଭ ହେବା ପରେ ସୂଚନା ଦେବା ପାଇଁ ଏକ ଅତିରିକ୍ତ ସୁଯୋଗ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଏପରିକି ରୟତ ଏହି ସୁଯୋଗର ମଧ୍ୟ ସୁବିଧା ଉଠାଇନଥିଲେ । ତେଣୁ ଉତ୍ତରଦାତା ଜଣେ ରୟତ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ ଜାରି ରଖିଛନ୍ତି । ଧାରା 43-1B ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କର ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ୱ ସମାପ୍ତ କରାଯାଇପାରେ ।

ଏହି ପରିସର ମଧ୍ୟରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହି ଉପସଂହାର ପହଞ୍ଚିବା ଠିକ ନଥିଲା ଯେ ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ଆବେଦନ ଧାରା 43-1E ଅନୁଯାୟୀ ନିଷେଧ ଥିଲା । ତେଣୁ, ଆମେ ଏହି ଅପିଲକୁ ଅନୁମତି ଦେଉଛୁ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଆକ୍ଷେପିତ ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶକୁ ରଦ୍ଦ କରିଛୁ ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ ଆୟୁକ୍ତ ଦ୍ୱାରା ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇଥିବା ଉପ-ଖଣ୍ଡୀୟ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଆଦେଶକୁ ପୁନରୁଦ୍ଧାର କରୁଛୁ । ତେବେ, ଖର୍ଚ୍ଚ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ଆଦେଶ ରହିବ ନାହିଁ ।

ଟି.ଏନ୍.ଏ. ଅପିଲଟିକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଓ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଅନୁବାଦକ : - ଭବାନୀ ଶଙ୍କର ନାୟକ,

ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ